

venski kmet ne boče poprej sprijaznil s šolo, dokler ne boče vidil djanske koristi od šole. Kmet hoče namreč, da bi mu sin, ki je tri leta, ali še dalj dergnil klopi v ljudski šoli, prebiral pisma, ki jih dobiva iz kancelije. Ker pa prosti kmetič razumeti ne more, da učitelj pri sto ali še več otrocih ne more nemškega jezika učiti, jezi se nad učiteljem, ki ni naučil njegovega otroka nemščine. — Deček, ki se je v ljudski šoli prav dobro učil, in že n. p. dve ali tri leta nosil zvonec v domači šoli, ne more prestopiti v tretji razred glavnih šol; nemščine mu manjka. Dovolj vzroka, da se huduje možiček nad učiteljem, in mu oponaša tisto pesčico žita, katero mu je dal za biro. — Kaj je tedej krivo, da prosti ljudje ne ljubijo ljudskih šol? Ljudske šole morajo nemške biti, ker se po kancelijah piše po nemški, in nemščina se mora v ljudskih šolah podučevati, ker bi sicer otroci ne mogli prestopati v srednje šole, v tem vertincu se verté vse vprašanja zastran jezikov v ljudski šoli, in ni ga brodnika, ki bi iz tega vertinca zakermil v pravo vodo. — k.

Kako naj se učenci vadijo šteti od 1 do 10.

Praktično obdelovanje št. 2.

Številjenje na pamet.

Učenik: Otroci! zadnjič ste mi imenovali reči, ki so le enkrat v šoli; kdo mi vé še kaj od tega povedati? — Ktere reči so le po enkrat v hiši, v cerkvi, v kleti? — Česa smo se pa še učili? — Zapišite mi to število na tablico! Prav tako! Veseli me, da ste tako dobro zapomnili, kar smo se zadnjič učili; zatorej vam bom pa danes zopet nekaj novega pokazal, toda le tistim otrokom, ki me radi poslušajo. — Morda veste, koliko rok ima človek? Koliko pa nog, oči, ušes, lic, ramá? i. t. d. — koliko pa glav, nosov, ust? i. t. d.

(V eni roki bukev): Kaj je to? koliko bukev imam v roki? (Še v drugi roki ene:) Kaj imam pa v tej roki? Koliko bukev imam v obeh rokah? Koliko bukev je, če imam ene pa še ene? Ene bukev in še ene bukev so dvoje bukev. Recite to vsi vkup! Ena roka in še ena roka, koliko rok? Ena čerta (narejena na tabli) in še ena zraven, koliko je čert? Koliko je

ena in še ena čerta? Recite to vsi vkup! Imenujte mi reči, ki so po dvakrat v šoli, v hiši, v cerkvi! — Dve reči ste kolikrat ena reč? Dvakrat ena je koliko reči? Koliko je ena in ena? Dve je kolikrat ena? i. t. d.

„Tovarševa“ opomba. To praktično obdelovanje prvih števil je prav lepo razloženo v pomočni knjigi: »Navod iz glave (na pamet) poštovati z mnogimi vajami in nalogami«, brez ktere ne more in ne sme biti noben učitelj začetnih šol. »Tovaršu« se tedaj zdi, da nosi vodo v Savo, če se trudi, da bi ta nauk lepše razlagal, kakor je v imenovani izvrstni knjigi, in na ktero »Tovarš« svoje mlade g. g. bravce vljudno zavrača, ter odstriže in končá pričujoči sostavek s prošnjo, da bi mu marljivi g. pisavec ne zameril te prederznosti.

Pomenki

o

slovenskem pisanji.

XL.

U. Kdor grajo spodobnosti ali ograjo svojega stanu prestopi ali celo preskoči, si pa nakloni vso drugačno grajo. Od kod pa ta beseda graja (Tadel), grajati, grajanje?

T. Mislili so nekdaj, da ni slovenska. Kopitar sam je s prvega djal: „Ta je pa Markova — Ein P. Marcusisches Wort!“ — Ali pozneje si je spremislil. Dobil jo je že pri Krelu, prav dobrem pisatelju iz perve dobe novoslov. slovstva. Ker je Vodnik sam, kakor se mi zdi, posnel nekaj Krelovih misel, naj ti povem, kako piše Sebastianus Krellius v Spangenbergia Kärthanfki Postilli: „Ne moti se pak, ako bode lih mnogi, na to nafhe Pifmo mērdal, inu se obresal: Edan fentencie, drugi befede, tretij puhftabe, zheterti tipfelne alli zherke, peti ne vēm sam kai si, graia l. Sakai hudizhova natura ie, da ne more obeno ni boshie, ni kārthanfko delo pres tadla puftiti. Inu navada ie pār lūdēh, da snaio bulie opravliati, kakōr popravliali. Inu bersh v'drusih ozhēh bijl, kakōr v'fvoih trame vidio: Da se tudi vzhafy krulievac sa krulievcom posmehuje. Inu gdo ōzhe, alli more, vēm lūdem, vřakateri glavi, vřtrezhi?“ (cf. Kop. 420. 421.)

U. In kaj pravi Kopitar na to?

T. „Wir bitten bey dieser Gelegenheit dem guten Verbo graiati (was wohl zu gerd, und zum gurši anderer Dialekte gehört) das Unrecht ab, dass wir es S. 141 für ein Pa-